

DAVČNI ODTEGLJAJI IZ NASLOVA PREJETEGA DOHODKA TUJIH VREDNOSTNIH PAPIRJEV PO ZDOH-1 IN ZDAVP-1

Pojasnilo MF, št. 42-16/2005/2, 7. 4. 2005

V zvezi z izračunavanjem in plačevanjem davčnega odtegljaja od dohodkov iz premoženja, ki jih fizične osebe prejemajo iz tujine prek finančnih posrednikov v Sloveniji, pojasnjujemo:

V skladu z določbami ZDoh (Uradni list RS, št. 71/93 in nasl.) in ZDavP (Uradni list RS, št. 18/96 in nasl.), ki sta se prenehala uporabljati dne 31. 12. 2004, so morale fizične osebe (rezidenti) že med letom, v 15 dneh od prejema dohodka iz premoženja iz tujine, ta dohodek same napovedati v posebni napovedi za odmero davka od te vrste dohodkov. Tako plačani davek je veljal za akontacijo letne dohodnine. V praksi se je izkazalo, da je navedena rešitev neprimerna, kadar je dohodek prejet prek finančnih posrednikov v Sloveniji, saj so nekatere fizične osebe te vrste dohodek prejemale precej pogosto, pri tem pa so bili zneski dohodka v nekaterih primerih nizki. Zato se je pri pripravi zakona izpostavila nujnost spremembe načina plačevanja akontacije od dohodka iz premoženja, ki ga fizične osebe prejemajo iz tujine prek finančnih posrednikov v Sloveniji.

V drugem odstavku 119. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 17/05-UPB1), v nadaljevanju: ZDoh-1, je določeno, da se izračun akontacije dohodnine opravi na podlagi davčnega obračuna z davčnim odtegljajem ali na podlagi obračuna, ki ga opravi zavezanec sam. Izračun akontacije dohodnine z davčnim odtegljajem je zavezan opraviti plačnik davka. V skladu s tretjim odstavkom navedenega člena je plačnik davka oseba, ki izplačuje dohodke, obdavčljive po tem zakonu, če ni z zakonom, ki ureja davčni postopek, drugače določeno.

Plačnik davka je opredeljen tudi v 19. členu Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 25/05-UPB1), v nadaljevanju: ZDavP-1. V skladu s prvim odstavkom tega člena je plačnik davka pravna oseba, združenje oseb, ki je brez pravne osebnosti, in fizična oseba, ki opravlja dejavnost, ki izplača dohodek, od katerega se v skladu s tem zakonom ali z zakonom o obdavčevanju izračunava, odteguje in plačuje davčni odtegljaj. V skladu s četrtem odstavkom tega člena velja, da je oseba, določena v prvem odstavku tega člena, dohodek izplačala, če jo dohodek bremeni, če ni s tem zakonom drugače določeno. Zaradi zgoraj navedene problematike pa je bil v besedilo ZDavP-1 vključen tudi sedmi odstavek 19. člena (plačnik davka), po katerem ne glede na določbo prvega in četrtega odstavka tega člena za plačnika davka velja tudi oseba, ki dohodek, od katerega se v skladu s tem zakonom ali z zakonom o obdavčenju izračunava, odteguje in plačuje davčni odtegljaj, samo izplača, vendar je ne bremeni, pod pogojem, da oseba, ki jo dohodek bremeni, ne pozna in glede na okoliščine primera ne more poznati upravičenca do dohodka, ali pod pogojem, da je oseba, ki jo dohodek bremeni, nerezident.

V skladu z navedenim torej za plačnika davka velja tudi oseba, ki dohodek, od katerega se v skladu z ZDavP-1 ali ZDoh-1 izračunava, odteguje in plačuje davčni odtegljaj, samo izplača, vendar je ne bremeni, pod pogojem, da je oseba, ki jo dohodek bremeni, nerezident. To pomeni, da za plačnika davka velja tudi finančni posrednik v Sloveniji, ki dohodek iz premoženja, katerega fizične osebe dosegajo v tujini, samo izplača. Kadar je finančnih posrednikov v Sloveniji več (npr. skrbniška banka izplača dohodek na račun borzno-posredniške hiše, ki dohodek izplača končnemu upravičencu fizični osebi), za plačnika davka velja finančni posrednik, ki dohodek dejansko izplača, ki je torej zadnji v vrsti (v navedenem primeru borzno-posredniška hiša in ne skrbniška banka).

V skladu z določbo 10. člena ZDoh-1 dohodek iz premoženja, ki ga fizične osebe (davčni nerezidenti Slovenije) prejmejo iz tujine prek finančnih posrednikov v Sloveniji, praviloma (če so izpolnjeni v členu navedeni pogoji) nima vira v Sloveniji. Zato se od te vrste dohodka, ki ga finančni posrednik izplača nerezidentu, ne izračunava in ne plačuje davčni odtegljaj.

Za dohodek fizične osebe, ki je osnova za obračun davčnega odtegljaja, velja bruto dohodek (torej celotni dohodek pred morebitnim zmanjšanjem za tuji davek). Finančni posrednik mora izračunati, odtegniti in plačati davčni odtegljaj od bruto dohodka.

V skladu z določbo prvega odstavka 265. člena ZDavP-1 mora plačnik davka predložiti obračun davčnih odtegljajev davčnemu organu na dan izplačila dohodkov. V drugem odstavku navedenega člena je določeno, da mora v roku iz prvega odstavka tega člena plačnik davka tudi davčnemu zavezancu predložiti podatke iz obračuna davčnih odtegljajev o dohodku, o odtegnjenem in plačanem davčnem odtegljaju in druge podatke, ki vplivajo na višino davčnega odtegljaja. V navedenem obvestilu tako finančni posrednik, ki je plačnik davka, zavezanca med drugim obvesti o višini davčnega odtegljaja in tudi o višini v tujini plačanega davka.

Odprava dvojnega obdavčevanja dohodkov rezidenta, ki jih dosega iz virov izven Slovenije, je po ZDoh-1 možna na način, ki ga omogoča metoda navadnega odbitka z omejitvijo po državah (127.-131. člen ZDoh-1). Zaradi narave te vrste metode, po kateri se rezidentu v Sloveniji odmerjena dohodnina (na letni ravni) zmanjša za ustrezni znesek dela v tujini plačane dohodnine, pri tem pa takšen odbitek ne sme preseči nižjega od zneska dokončne in dejansko plačane dohodnine od tujih dohodkov ali zneska dohodnine, ki bi jo bilo treba plačati po tem zakonu od tujih dohodkov, če zmanjšanje ne bi bilo možno, in ker se znesek odbitka računa ločeno po posameznih državah, se znesek davčnega odtegljaja, ki ga izračuna in plača finančni posrednik v Sloveniji, ne more zmanjšati za v tujini plačani davek.

Način, kako fizične osebe uveljavljajo odbitek davka, plačanega v tujini, je določen v 256. členu ZDavP-1. V tem členu je določeno, da lahko fizična oseba (rezident) uveljavlja v tujini plačani davek v letni napovedi za odmero dohodnine. Dohodnina, ki se zavezancu rezidentu odmeri na podlagi letne napovedi, se tako zmanjša za ustrezni znesek tujega davka in za znesek davčnega odtegljaja, ki ga je od dohodka plačal finančni posrednik v Sloveniji.

Po ZDoh-1 se med dohodke iz premoženja všttevajo tudi dohodki iz vzajemnih skladov. Upošteva se zgoraj navedeno, velja finančni posrednik, ki je od tujega vzajemnega sklada prejel dohodek v obliki razdeljenega dobička ali prihodkov sklada in ga posredoval naprej končnemu upravičencu (fizični osebi rezidentu), za plačnika davka, ki mora ob prejemu dohodka izračunati, odtegniti in plačati davčni odtegljaj enako, kakor je zgoraj opisano. Finančni posrednik takrat, ko od tujega vzajemnega sklada prejme dohodek, dosežen z odsvojitvijo oziroma vnovčitvijo investicijskega kupona, in ga posreduje naprej končnemu upravičencu do dohodka (fizični osebi), velja za plačnika davka, kadar razpolaga z vsemi potrebnimi podatki za ugotovitev davčne osnove od dohodka, doseženega z odsvojitvijo oziroma vnovčitvijo kupona. Finančni posrednik torej velja za plačnika davka takrat, ko za fizično osebo opravi vse pridobitve in vnovčitve oziroma odsvojitve investicijskih kuponov.

Nasprotno pa finančni posrednik takrat, ko od tujega vzajemnega sklada prejme dohodek, dosežen z odsvojitvijo oziroma vnovčitvijo investicijskega kupona, in ga posreduje naprej končnemu upravičencu do dohodka (fizični osebi), ne velja za plačnika davka, kadar ne razpolaga z vsemi potrebnimi podatki za ugotovitev davčne osnove od dohodka, doseženega z odsvojitvijo oziroma vnovčitvijo kupona (predvsem s podatkom o nabavni vrednosti kupona), ki ga je fizična oseba vnovčila oziroma odsvojila. To, da finančni posrednik v navedenem primeru ne velja za plačnika davka, pa ne vpliva na njegovo obveznost poročanja v skladu z določbami 319. člena ZDavP-1.